

Toelichting op de belangrijkste wijzigingen in het rechtspositiebesluit en onderwerpen die in een eigen verordening geregeld kunnen worden

Inleiding

Per 28 maart 2019 is Hoofdstuk 3 van het Waterschapsbesluit komen te vervallen. Hiervoor in de plaats zijn het *Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers* en de *Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers* gekomen. Op deze wijze zijn de rechtspositieregels van alle voorzitters, dagelijks bestuurders en volksvertegenwoordigers van de gemeenten, provincies en waterschappen in één besluit en één regeling samengevoegd.

In hoofdstuk 4 van het rechtspositiebesluit zijn de bepalingen voor de waterschappen opgenomen. Met het nieuwe rechtspositiebesluit is er voor gekozen om vrijwel alle aanspraken centraal te regelen. Het is in beginsel niet nodig dat de individuele organisaties zelf actie ondernemen. In een aantal gevallen is de uitvoering van de regeling vereenvoudigd. Een voorbeeld hiervan is de reiskostenvergoedingensystematiek. Voor de onderdelen waarvoor wel een lokale regeling getroffen kan worden moet dit per eigen verordening vastgesteld worden.

Aangepaste of gewijzigde onderwerpen

Voor de voorzitters, de dagelijks bestuursleden en de leden van het Algemeen Bestuur:

- Uniforme regeling van reiskostenvergoeding woon-werkverkeer en dienstreizen
- In plaats van een financiële vergoeding voor een WIA-voorziening voor een structurele functionele beperking, kan ook een voorziening worden verstrekt.
- De ICT-bepalingen zijn aangepast aan het huidige fiscale regime: verstrekking voor de duur van het ambt, incl. abonnementen, die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van dat ambt.
- Grondslag voor de inkoop van bedrijfsgeneeskundige zorg.
- Nadere omschrijving van het begrip beroepsvereniging.

Voor de voorzitters en de dagelijks bestuursleden:

- Mogelijkheid om een auto ter beschikking te stellen (leaseauto/ dienstauto)
- Vergoeding van kosten van loopbaan oriëntatie en mobiliteit bevorderende activiteiten tijdens het ambt.
- Grondslag voor schadeloosstelling van dagelijks bestuursleden bij terugroepen uit het buitenland vanwege een calamiteit. De grondslag voor de bestaande regeling voor voorzitters is aangepast.

Voor de voorzitters:

- Uniforme grondslag voor de vergoeding van verhuiskosten, in lijn met de fiscale regelgeving.

Voor de dagelijks bestuursleden:

- Vergoeding voor bestuurders die lid zijn van het bestuur van de Unie van Waterschappen.
- Aanpassing van de tegemoetkoming voor de verzekering van de tijdelijk vervanger van een zwangere of zieke dagelijks bestuurder (indexatie en gekoppeld aan aanstellingsomvang)
- Vergoeding bij tijdelijke waarneming van de voorzitter langer dan 30 dagen wordt een aanvulling op de bezoldiging tot het niveau van de bezoldiging van de voorzitter.

Voor de leden van het Algemeen Bestuur:

- Uniforme regeling van reiskostenvergoeding woon-werkverkeer en dienstreizen.
- Bij verordening kan geregeld worden dat de leden aanspraak kunnen krijgen op een bedrag per jaar voor het treffen van voorzieningen voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden.
- Aanpassing van de toelage voor deelname aan ‘zware commissies’ en een nieuwe toelage voor deelname aan een ‘bijzondere commissie’.
- Aanpassing toelage fractievoorzitters.
- Vergoeding bij tijdelijke waarneming van de voorzitter langer dan 30 dagen wordt een aanvulling op de bezoldiging tot het niveau van de bezoldiging van de voorzitter.

Onderwerpen die in een eigen verordening geregeld kunnen worden

Zoals hierboven aangegeven is er in het Rechtspositiebesluit en de Rechtspositieregeling de mogelijkheid gegeven voor een aantal onderwerpen een eigen regeling te maken in een Verordening. Aan de keuzes die in het memo worden voorgelegd aan het algemeen bestuur zijn financiële gevolgen verbonden. Onderstaand de financiële gegevens met betrekking tot de mogelijk op te nemen eigen regelingen. Na vaststelling zijn de kosten van regeling d, e en f per jaar variabel, want afhankelijk van het daadwerkelijk instellen van commissies of aantrekken van externe commissieleden.

1. Presentiegeld
Vaste vergoeding van 50-99%, aanvulling tot 100% op basis van aanwezigheid
2. Vergoeding voor verzekering arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden
Vergoeding van de hoogte van 1 maand toelage voor verzekering van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden. (aantal 23 leden X €506,48 per maand)
3. Vergoeding kosten scholing
Jaarlijks budget beschikbaar van maximaal 2,5% van de loonsom voor de algemeen bestuursleden
4. Hogere vergoeding voor externe commissieleden
Vergoeding voor externe commissieleden voor het bijwonen van de vergaderingen van de commissie hoger dan €119,08 per vergadering
5. Toelage lid onderzoekscommissie
Vergoeding voor leden van 1,2 of 3 keer de maandelijkse vergoeding van €506,48 per maand voor de duur van de activiteiten (per jaar per lid maximaal 3 keer de maandelijkse vergoeding (12 X €506,48 X 3))
6. Toelage lid bijzondere commissie
Vergoeding voor leden van maximaal €124,85 per maand voor de duur van de activiteiten

Wanneer de voorkeur gegeven wordt aan een lokale regeling om een onderdeel uit het Rechtspositiebesluit of de Rechtspositieregeling nader te regelen moet hiervoor een verordening worden vastgesteld. Deze verordening zal de huidige *Verordening bezoldiging, vergoedingen en tegemoetkomingen waterschapsbestuurders waterschap Noorderzijlvest 2015* vervangen. Bij vaststelling van een nieuwe verordening door het algemeen bestuur zal de oude verordening worden ingetrokken. Op basis van de desbetreffende artikelen uit het Rechtspositiebesluit behoudt het algemeen bestuur de bevoegdheid om zelf een regeling te treffen. Op een later moment kan alsnog besloten worden om een verordening te wijzigen of in te trekken of juist een verordening vast te stellen om op lokaal niveau één of meer van bovenstaande onderwerpen te regelen.

Presentiegeld

Artikel 4.1.1. Rechtspositiebesluit

1. Een lid van het algemeen bestuur ontvangt met ingang van de dag van zijn beëdiging gedurende zijn lidmaatschap van het algemeen bestuur een vergoeding voor de werkzaamheden van € 506,48 per maand.
2. Een lid van het algemeen bestuur dat in de loop van een maand is beëdigd of in de loop van een maand is afgetreden of overleden, ontvangt de vergoeding voor de werkzaamheden naar evenredigheid van de periode van uitoefening van het lidmaatschap in de bedoelde maand.
3. Het bedrag, genoemd in het eerste lid, wordt per 1 januari van elk jaar bij ministeriële regeling gewijzigd overeenkomstig de procentuele wijziging van het door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde indexcijfer CAO-lonen overheid, inclusief bijzondere beloningen, geldend voor de maand september van het tweede kalenderjaar voorafgaand aan die datum ten opzichte van hetzelfde indexcijfer geldend voor de maand september van het daaraan voorafgaande kalenderjaar.
4. *Het algemeen bestuur kan bij verordening bepalen dat ten hoogste 50% van de vergoeding voor de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, wordt uitgekeerd, berekend naar het aantal gehouden vergaderingen. In dat geval geschiedt de uitkering aan het lid van het algemeen bestuur op basis van het aantal bijgewoonde vergaderingen.*

Toelichting

De mogelijkheid om de vergoeding voor leden van het algemeen bestuur mede te laten afhangen van de presentie bij vergaderingen vloeit voort uit artikel 4.1.1 lid 4 van het Besluit. Deze bepaling kan bijvoorbeeld worden benut bij spookleden. Spookleden zijn volksvertegenwoordigers die wel zijn gekozen, maar die niet of nauwelijks aanwezig zijn bij de vergaderingen van het algemeen bestuur. Dat wil niet zeggen dat zij geen activiteiten als volksvertegenwoordiger ontplooiën. Tijdens discussies in de Tweede Kamer in de voorbije jaren over spookleden is gebleken dat het wettelijk niet mogelijk is de aanspraak op de vergoeding op 0 % te stellen. Het is niet toegestaan een regel vast te stellen die alleen van toepassing is op specifiek te noemen leden van het algemeen bestuur, zoals 'spookleden', tenzij het om specifieke taken gaat als bedoeld in de artikelen 4.1.2 tot en met 4.1.5 van het Besluit. Alhoewel de basisbepaling in het Besluit uitgaat van een vorm van korten van de vergoeding voor de werkzaamheden, kan gekozen worden voor een vaste vergoeding voor ieder bestuurslid van minimaal 50%. De uiteindelijke hoogte van de vaste toelage moet door het algemeen bestuur zelf vastgesteld worden. Een bestuurslid dat op basis van de presentielijst altijd aanwezig was, ontvangt de volledige vergoeding voor de werkzaamheden. De hoogte van de maandelijkse vergoeding voor de werkzaamheden mag niet hoger zijn dan 100%. Er wordt voor een omgekeerde benadering gekozen omdat dit de eenvoudigste manier is om een regeling te treffen om te korten op de vergoeding voor spookbestuursleden.

Advies

De onkostenvergoeding staat los van het bijwonen van een vergadering en wordt daarom altijd ten volle genoten. In het Algemeen Bestuur van waterschap Noorderzijlvest is tot op heden geen sprake geweest van 'spookleden'. Derhalve ontbreekt op dit moment de noodzaak om een dergelijke bepaling in een lokale verordening op te nemen. Gezien de administratieve last die de instelling van presentiegeld met zich meebrengt wordt geadviseerd om van deze mogelijkheid geen gebruik te maken.

Vergoeding voor verzekering arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden

Artikel 4.1.9. Rechtspositiebesluit

1. Het algemeen bestuur kan bij verordening bepalen dat de leden van het algemeen bestuur eenmaal per jaar een bedrag ontvangen ter hoogte van het bedrag van de vergoeding van hun werkzaamheden, bedoeld in artikel 4.1.1, eerste lid, voor één maand, waarmee zij voorzieningen kunnen treffen ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden.
2. Dit artikel is niet van toepassing op een lid van het algemeen bestuur dat is benoemd in een plaats die is opengevallen als gevolg van het tijdelijk ontslag van een lid van het algemeen bestuur wegens zwangerschap en bevalling of ziekte op grond van artikel X 12 van de Kieswet.

Toelichting

Volksvertegenwoordigers besteden vaak een belangrijk deel van de werkweek aan hun volksvertegenwoordigende activiteiten. In het geval dat zij daarvoor in deeltijd zijn gaan werken of er van afzien hun deeltijdfunctie uit te breiden, bouwen zij minder pensioen op. Artikel 4.1.9 van het Besluit biedt daarom de grondslag om bij verordening te bepalen dat volksvertegenwoordigers een bedrag per jaar ontvangen ter hoogte van één maandbedrag van hun vergoeding voor de werkzaamheden, waarmee zij voorzieningen kunnen treffen ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden. Bestuursleden krijgen zo compensatie voor het geval dat zij door het bestuurswerk minder pensioen opbouwen.

Advies

Gezien de vergaderfrequentie van circa 8 formele vergaderingen per jaar, een aantal informele vergaderingen en één of twee excursies per jaar voor het Algemeen Bestuur van waterschap Noorderzijlvest is het lidmaatschap van het Algemeen Bestuur niet zodanig tijdrovend dat werken in deeltijd of niet kunnen uitbreiden van een deeltijdfunctie aan de orde is. Geadviseerd wordt om van deze mogelijkheid geen gebruik te maken.

Vergoeding kosten scholing

Artikel 4.3.3. Rechtspositiebesluit

1. De kosten voor niet-partijpolitiek georiënteerde scholing in verband met de vervulling van de functie van lid van het algemeen bestuur, lid van het dagelijks bestuur en de voorzitter komen ten laste van het waterschap.
2. Het algemeen bestuur kan voor de toepassing van het eerste lid nadere regels stellen voor zover het de scholing van leden van het algemeen bestuur betreft. Het dagelijks bestuur kan voor de toepassing van het eerste lid nadere regels stellen voor zover het de scholing van de voorzitter of leden van het dagelijks bestuur betreft.

Toelichting & Advies

In de *Verordening bezoldiging, vergoedingen en tegemoetkomingen waterschapsbestuurders waterschap Noorderzijlvest 2015* is een regeling opgenomen voor de vergoeding van kosten van scholing van leden van het algemeen bestuur. Geadviseerd wordt om de huidige regeling op te nemen in een nieuwe *Verordening rechtspositie leden algemeen bestuur en commissieleden van waterschap Noorderzijlvest 2020*. Voor een nieuw artikel voor de vergoeding van kosten voor scholing is hieronder een conceptartikel opgenomen. In het conceptartikel is de huidige regeling overgenomen.

Conceptartikel voor nadere uitwerking van artikel 4.3.3. lid 2 Rechtspositiebesluit

Vergoeding kosten scholing

1. *De kosten voor niet-partijpolitiek georiënteerde scholing in verband met de vervulling van de functie van lid van het algemeen bestuur komen overeenkomstig artikel 4.3.3 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers ten laste van het waterschap.*
2. *In het kader van de deskundigheidsbevordering is door het waterschap een introductieprogramma opgesteld voor (nieuwe) bestuursleden. De deskundigheidsbevordering zal vanuit de werkorganisatie zoveel mogelijk worden ondersteund.*
3. *Voor deskundigheidsbevordering van de leden van het algemeen bestuur wordt jaarlijks een budget beschikbaar gesteld tot een maximum van 2,5% van de loonsom voor algemeen bestuursleden voor collectieve deskundigheidsbevordering.*

Hogere vergoeding voor externe commissieleden

Artikel 4.4.2. Rechtspositiebesluit

Het algemeen bestuur kan bepalen dat de vergoeding voor het bijwonen van de vergaderingen van de commissie naar boven afwijkt van het bedrag, genoemd in artikel 4.4.1, eerste lid, ten aanzien van:

- a. een commissielid dat op grond van zijn bijzondere beroepsmatige deskundigheid op het taakgebied van de commissie voor deelneming aan haar werkzaamheden is aangetrokken, en
- b. een commissielid ten aanzien waarvan de vergoeding niet geacht kan worden in een redelijke verhouding te staan tot de zwaarte van zijn taak en de omvang van de door hem te verrichten arbeid.

Toelichting

De mogelijkheid om voor externe commissieleden hogere vergoedingen vast te kunnen stellen is gegeven in artikel 4.4.2 van het Besluit. Het algemeen bestuur kan op basis van het eerste lid een hogere vergoeding vaststellen voor een commissielid dat vanwege zijn bijzondere beroepsmatige deskundigheid op het taakgebied van de commissie is aangetrokken.

Het tweede lid biedt eenzelfde mogelijkheid als het algemeen bestuur van mening is dat de door de minister voor het waterschap vastgestelde vergoeding voor het bijwonen van een vergadering niet in redelijke verhouding staat tot de zwaarte van zijn taak en de omvang van de door hem te verrichten arbeid. In het algemeen gaat het in beide gevallen om commissies die adviseren over zeer specifieke aangelegenheden.

Advies

Binnen waterschap Noorderzijlvest zijn momenteel geen externe commissieleden die activiteiten verrichten bijvoorbeeld in het kader van ingestelde onderzoeks- en/of bijzondere commissies. Op 20 maart 2020 is de *Verordening Rekenkamercommissie waterschap Noorderzijlvest 2020* in werking getreden. Op het moment dat het algemeen bestuur besluit tot het instellen van een Rekenkamercommissie kan op basis van artikel 7 lid 3 Verordening Rekenkamercommissie waterschap Noorderzijlvest 2020 ook een besluit genomen worden over een hogere vergoeding voor eventuele externe commissieleden. Geadviseerd wordt dan ook om hier op voorhand geen lokale regeling voor te treffen en in voorkomende gevallen de vastgestelde vergoeding uit het *Besluit rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers* te hanteren. Mocht het vanwege bijzondere expertise nodig zijn om een hogere vergoeding te bieden kan in een individueel het algemeen bestuur hierover beslissen.

Toelage lid onderzoekscommissie

Artikel 4.1.3. Toelage lid onderzoekscommissie

1. Aan een lid van het algemeen bestuur dat lid is van een onderzoekscommissie wordt voor de duur van de activiteiten van die commissie ten laste van het waterschap een toelage toegekend, waarvan de hoogte bij verordening wordt bepaald, maar die per jaar ten hoogste driemaal de maandelijkse vergoeding voor de werkzaamheden, bedoeld in artikel 4.1.1, eerste lid, bedraagt.
2. Voor de toepassing van het eerste lid stelt de voorzitter de duur van de activiteiten vast.

Toelichting

De onderzoekscommissie bedoeld in artikel 4.1.3 van het Besluit is het zwaarste middel van het algemeen bestuur om het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur te onderzoeken. Deze commissie wordt gerekend tot de categorie 'zware commissies' waarvan de werkzaamheden van een zodanige omvang en gewicht zijn dat deze niet gerekend kunnen worden tot de normale werkzaamheden en de vergoeding die daarvoor staat.

De onderzoekscommissie is geen permanente commissie, maar wordt, als het algemeen bestuur tot een dergelijk onderzoek besluit, steeds opnieuw ingesteld op basis van een concreet omschreven onderwerp van het onderzoek. Het benodigde werk kan inhoudelijk en qua belasting zodanig variëren dat de vaststelling van de hoogte van de vergoeding voor dat werk is overgelaten aan het algemeen bestuur. De keuze wordt aan het algemeen bestuur gelaten om de factor te bepalen: 1, 2 of 3 maal de maandelijkse vergoeding. De vergoeding mag per jaar echter niet hoger zijn dan driemaal de maandelijkse vergoeding voor de werkzaamheden.

Om zekerheid te hebben dat de werkzaamheden van de commissie zijn afgesloten en dus ook de aanspraak op de vergoeding stopt, is het van belang dit als zodanig te besluiten.

Advies

Binnen waterschap Noorderzijvest zijn momenteel geen leden van het algemeen bestuur aangewezen die extra activiteiten verrichten bijvoorbeeld in het kader van ingestelde onderzoeks- en/of bijzondere commissies waarvoor een extra vergoeding geldt. Geadviseerd wordt dan ook om hier geen lokale regeling voor te treffen.

Toelage lid bijzondere commissie

Artikel 4.1.4. Toelage lid bijzondere commissie

1. Indien het algemeen bestuur besluit ter uitvoering van zijn taken en verantwoordelijkheden een bijzondere commissie in te stellen met een zodanig belang, belasting en tijdsbeslag dat die niet redelijkerwijs tot het reguliere werk van een lid van het algemeen bestuur geacht kunnen worden te behoren, kan het bij verordening besluiten aan de leden van het algemeen bestuur die lid zijn van die commissie ten laste van het waterschap een toelage toe te kennen van maximaal € 124,85 per maand voor de duur van de activiteiten van de commissie per maand.
2. Voor de toepassing van het eerste lid stelt de voorzitter de duur van de activiteiten vast.
3. Als voor de ambtenaren die krachtens een arbeidsovereenkomst met de Staat werkzaam zijn bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in een collectieve arbeidsovereenkomst een wijziging van het loon is overeengekomen, wordt het bedrag in het eerste lid bij ministeriële regeling overeenkomstig gewijzigd.

Toelichting

Op basis van artikel 4.1.4 van het Besluit kan aan leden van bijzondere commissies een extra toelage worden toegekend van maximaal €124,85 per maand. Ook bijzondere commissies worden gerekend tot de categorie 'zware commissies' met een bijzondere opdracht die een zware belasting vormt. Artikel 4.1.4 van het Besluit noemt, anders dan bij de artikelen 4.1.2 en 4.1.3, geen specifieke commissies. Wel is in de Nota van Toelichting aangegeven dat ook 'bijzondere commissie' gerekend

moet worden tot de categorie 'zware commissies' met een bijzondere opdracht die een zware belasting vormt. Het is aan het algemeen bestuur zelf te bepalen of een commissie aangemerkt kan worden als een bijzondere commissie.

Advies

Binnen waterschap Noorderzijlvest zijn momenteel geen leden van het algemeen bestuur aangewezen die extra activiteiten verrichten bijvoorbeeld in het kader van ingestelde onderzoeken/of bijzondere commissies waarvoor een extra vergoeding geldt. Geadviseerd wordt dan ook om hier geen lokale regeling voor te treffen.